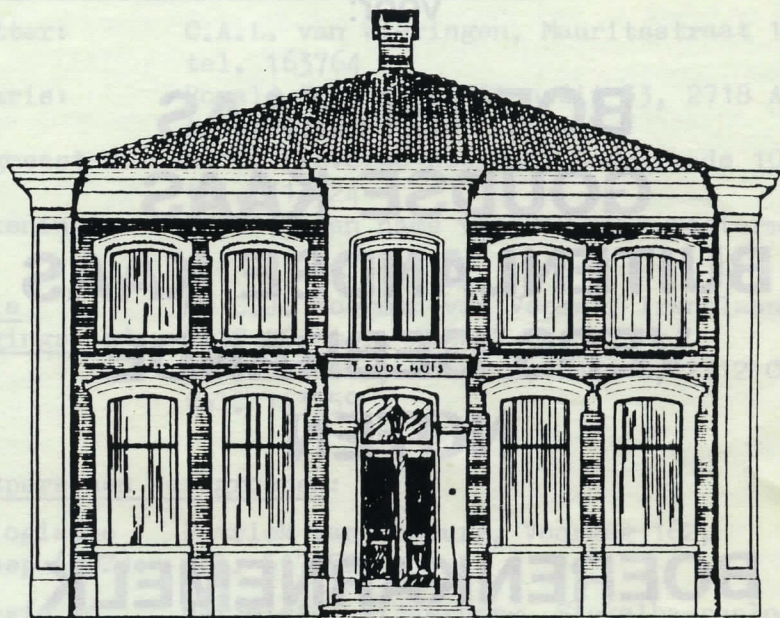


„t Seghen Waert”



Verenigingsblad van het Historisch Genootschap

Oud Soetermeer

opgericht 12 januari 1949

9e jaargang, nr 1
februari 1990

DE ZOETERMEERSE KAASHAL

voor:

**BOERENKAAS
GOUDSE KAAS
BUITENLANDSE KAAS
VERS GEBRANDE
NOTEN**

en

BOERENKARNEMELK

**KOOPCENTRUM DORPSSTRAAT
TEL. 163445**

ZOETERMEER

' T S E G H E N - W A E R T

Verenigingsblad van het
Historisch Genootschap Oud Soetermeer

9e jaargang, nr 1

februari 1990

Dagelijks Bestuur Historisch Genootschap:

Voorzitter: C.A.L. van Wieringen, Mauritsstraat 10,
tel. 163764
Secretaris: Ronald Grootveld, Glanswit 33, 2718 AD,
tel. 611720
Penningmeester: Mw C. Lieverse-Hoekman, Hoekerkade 101,
tel. 414724
girorekening: 4788145 ten name van H.G. Oud Soetermeer
o.o.o

Redactie Mw C.J. Moerman-van Voorst, Irenelaan 15,
Verenigingsblad: 2712 CC, tel. 163487
A. van Noort, Mauritsstraat 8, 2712 CW,
tel. 163559
o.o.o

Contactpersonen werkgroepen:

Archeologische Patrick van Domburg, Voorweg 162,
Werkgroep (AWZ): tel. 517058
Genealogie en Marjoleine Vijverberg, Stekelbaarssloot 35,
heraldiek: tel. 316552
Interviews oude Gloria Stuijt, Bunzingweide 14,
Zoetermeeders: tel. 417175
Archiefonderzoek: Ronald Grootveld, Glanswit 33, tel. 611720
o.o.o

Historisch Museum 't Oude Huis:

Conservator: Hilje Wolfson, p/a Dorpsstraat 7, 2712 AB,
tel. 164735 (dagelijks van 9 - 16 uur)
Openingstijden: woensdag-, zaterdag- en zondagmiddag
van 13 - 16 uur

* * *

TEN GELEIDE

Het jubileumjaar van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer is voorbij en wij kunnen terugkijken op een goed jaar. Voor het jaar 1989 was een 'activiteitenkalender' opgesteld met diverse onderwerpen, en - gezien de belangstelling - zijn wij op de goede weg. Hoogtepunt was de jubileumavond van 27 oktober in het Kruispunt met de aanbidding van het jubileumboek 'Gebundeld Verleden'. Deze avond overtrof alle verwachtingen wat betreft de opkomst en de sfeer. Deze feestelijke bijeenkomst werd als een reünie ervaren door de aanwezigen. In het jubileumjaar is met grote inzet gewerkt door het bestuur, de werkgroepen, vele leden en door vele personen buiten de vereniging. Iedereen hartelijk dank voor de medewerking.

De laatste jaren is het aantal leden sterk toegenomen tot momenteel 615. Dat is niet in de laatste plaats te danken aan de activiteiten in het jubileumjaar.

De Archeologische Werkgroep Zoetermeer is het afgelopen jaar actief bezig geweest met graven bij de boerderij van Kalisvaart, in de omgeving van de Watertoren en dat was niet vergeefs. Er werden vele scherven gevonden, schoongemaakt, geregistreerd en later als puzzels in elkaar gezet.

De resultaten zijn in het Oude Huis te bekijken.

De werkgroep Genealogie blijkt aan een behoefte te voldoen. Er is veel materiaal verzameld en dat gaat nog steeds door. Als u belangstelling heeft voor de genealogie, raadpleegt u dan de nieuwe activiteitenkalender.

Het nieuwe jaar 1990 is al enige weken oud. De meeste nieuwjaarswensen worden de eerste dagen uitgesproken. Maar toch wenst het bestuur van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer alsnog alle leden een gezond en gezegend 1990.

C.A.L. van Wieringen,
voorzitter



ACTIVITEITENKALENDER 1990

- maandag 12 feb. inloopavond werkgroep genealogie,
't Oude Huis, 20.00 uur
- dinsdag 27 feb. vertoning oude films (o.a. paardenmarkt en
bevrijdingsfeesten), Kruispunt, 20.00 uur
- zaterdag 10 mrt excursie naar Gouda - zie toelichting
- dinsdag 27 mrt lezing genealogie, Morgenster, 20.00 uur
- dinsdag 17 apr. ledenvergadering en verzamelaars-
expositie, Morgenster, 20.00 uur
- zaterdag 28 en opening tentoonstelling 'Dagelijks leven
zondag 29 apr. Zoetermeer-Benthuizen 1940-1945';
Nationaal Museumweekend; Open Huis
- zaterdag 12 mei excursie boomkwekerijmuseum te Boskoop
- dinsdag 29 mei lezing kerkelijke bouwstijlen,
Morgenster, 20.00 uur; Dra. B. Koopmans
- zaterdag 16 juni excursie kerkelijke bouwstijlen Den Haag
- zaterdag (juli of deelname aan Kerkepad
zaterdag (augustus
- zaterdag 8 sep. Open Monumentendag; Open Huis
- dinsdag 25 sep. lezing 'Beleg en ontzet van Leiden',
Morgenster, 20.00 uur; Hr A. van Noort
- dinsdag 30 okt. diavertoning 'oud en nieuw Zoetermeer',
Kruispunt, 20.00 uur; C.van Wieringen/H.Klos
- donderdag 29 nov. lezing/dia's archeologie, Morgenster,
20.00 uur
- dinsdag 18 dec. ledenvergadering, Morgenster, 20.00 uur

Toelichting excursie 10 maart

We brengen een bezoek aan de beroemde 'Goudse Glazen' (rond-
leiding door mevrouw Dolder) en aan het Stadhuis. Vertrek
per trein van station Oost om 12.50 uur. Graag van tevoren
aankomen bij mevr. S. Brandhorst-Sonneveld (tel. 079-517047)
of de heer C. van Wieringen (tel. 079-163764).
Kosten: f 5,- per persoon plus een treinretour.

Bijeenkomsten van de werkgroep Genealogie en Heraldiek

De leden van de werkgroep plus overige belangstellenden zijn hartelijk welkom in 't Oude Huis om 20.00 uur op:

maandag 5 feb.: gespreks- en informatieavond;

maandag 12 feb.: inloopavond:

op deze avond wordt informatie verstrekt omtrent begeleiding van beginners, onderzoek in archieven en een cursus 'oud s schrift'; voorts liggen er vele boeken, stamreeksen, naamlijsten, advertenties, resultaten van onderzoek (personen, huizen, eigenaren, enz.) en standaard-formulieren ter inzage;

maandag 5 mrt: gespreks- en informatieavond;

maandag 2 apr.: inloopavond (zie 12 februari).

BESTUURSMEEDEDELINGEN

Het kwartaalblad 't Seghen Waert' wordt met ingang van 1990 een verenigingsblad, dat twee-maandelijks verschijnt (behalve in de zomermaanden). De planning is als volgt:

	<u>uiterste kopijdatum</u>	<u>verschijningsdatum</u>
februari nummer	zaterdag 13/1	zaterdag 27/1
april nummer	zaterdag 10/3	zaterdag 24/3
juni nummer	zaterdag 12/5	zaterdag 26/5
oktober nummer	zaterdag 1/9	zaterdag 15/9
december nummer	zaterdag 3/11	zaterdag 17/11

Contributie en donatie 1990

Zoals gebruikelijk, ontvangt u bij dit eerste nummer in 1990 weer twee acceptgirokaarten, nl. één voor uw contributiebetaling (minimaal f 20,— per jaar, jeugdleden t/m 17 jaar minimaal f 10,—) en één voor een vrijwillige bijdrage aan het werk van A.W.Z. (Archeologische Werkgroep Zoetermeer). A.W.Z. is voor zijn inkomsten vrijwel geheel afhankelijk van uw donaties. U hebt in het extra november-nummer kunnen lezen wat de leden van deze werkgroep presteren. Daarom zijn uw bijdragen hieraan - zij het vrijwillig - zeer welkom. U wordt dringend verzocht de betalingen te doen VOOR 1 APRIL. Tijdige betaling bespaart ons veel tijd en geld. Let u goed op, dat u de goede kaarten invult en niet uw contributie met uw donatie verwisselt? Bij voorbaat veel dank.

De penningmeester

AMERICAN CLEANING SERVICE

Voor beter kleding reinigen
en reparatie


Stationsstraat 3
Tel. 079 - 16 41 14

van Oosterom 
schoen & mode
dorpsstraat 107 en
telefoon 16 30 29 comfort
zoetermeer

TAXIBEDRIJF ~~van der sluk~~

Taxi's voor alle ziekenfondsen

Ziekenvervoer ● Trouwauto's ● Rolstoelvervoer

 **079 - 515151***

Kerkenbos 9

2715 RP Zoetermeer

HET AVONTUUR BEGINT BIJ DE DUMP



- CAMPINGSPORT
- SCHIETSPOORT
- WERKKLEDING
- CAMPINGGAS
- DARTSPORT
- MESSEN
- LEGERKLEDING
- VRIJETIJDskLEDING

de dump
de hervijver
dorpsstraat 66 zaetermeer



079-
163551

Verhuisbericht sturen

We zijn (voorlopig?) een paar leden kwijtgeraakt, die verhuisd zijn en hebben verzuimd ons een adreswijziging te sturen. Als u gaat verhuizen, dan graag ook een verhuiskaart naar Historisch Genootschap Oud Soetermeer, Dorpsstraat 7, 2712 AB ZOETERMEER.

* * *

NIEUWE LEDEN

Tussen 1 november 1989 en 5 januari 1990 zijn de volgende 83 (!) personen lid geworden van Oud Soetermeer:

F. van Abeelen, Dunantstraat 1269; J. Arends, Tempelberg 64; L. van Beek, Lissenvaart 85; A. v.d. Berg, Bernhardstraat 7; Astrid Blaauw, Tuindreef 96; A.F. Bodewitz, Timmermanshove 5; W.W. Boeije, L. Armstrongrode 44; D. Bol, Hoekerkade 75; G.W.M. Bomers, Amaliaplaats 7; Th. de Bruin, Evertsenstr.10; P. Buitendijk, Chopinlaan 106, Delft; J. v.d. Burg, 1ste Stationsstraat 124; G. Burggraaf, 3e Stationsstraat 361; S.H. Cosman-v.d. Hoeven, Kanaalweg 51, Scheveningen; Van Dalen Fotografie, Dunantstraat 776; A.W. Doove, Quistplan 1; F. Gareman, Banckertstraat 2; L.J. v.d. Goes, Italiëlaan 104; J.T.B. Groos, Salomeschouw 113; M.S. Henneken, Den Hoorn 7; L.C.M. Hijdra-van Swieten, Zegwaardseweg 86; F. van Hooff, Lisztrode 57; A. Hoogendoorn, Grondelsloot 63; H. Jacobs, Noordwaarts 85; S.J. Jansen, Slootdreef 14; E. de Jong, Buorren 8, Rauwerd; J.J. de Jong, Hindenweide 24; Mw J.S.M. Kamphuis, Hannie Schaftrode 152; Mw J.C. Keizer-Barbier, Valenberg 77; Leny Klein, Tuindreef 98; Handwerkshop Klos, Den Hoorn 12; J.W.L. Koot, Allegro 33, Krimpen aan den IJssel; W.G.M. Koot, Van Goghstraat 35; Bart Koster (ZESHONDERDSTE LID), Schinkelweg 41; P.C. van der Kraan, Van Boisotring 49; M.J.M. Kriek, Akkerdreef 50; Mw P. van der Kraan-Erdtman, Van Galenstraat 13; P. Lagerwaard, Leidsewallen 43; J.F. van Leen, Kuiperberg 31; Mw J. van Leeuwen, Kennemerland 14; Jeroen Lorié, Sandrinapad 15; Mw S.H.E. van Maanen, Graaf Janstraat 62; Mw J.E. Massaar-Sterrenburg, Dj.Reinhardtrode 36; P.J. Meijs, Leiwater 82; L. Muilwijk, Banckertstraat 4; A. van Oort, Willem van Cleeflaan 1225; J.C.G. van Oosten, Evertsenstraat 9; Mw A.J. Overbosch-Bosch, Dunantstraat 999;

(vervolg nieuwe leden)

J.C.M. de Haan, Tempelberg 44; A.A. Jonkers, Tempelberg 63; L. Klos, Nachtegaallaan 71, Bleiswijk; J.L. Meerburg, Dorpsstraat 207; J.C. Pluimer, Stadhoudersring 96; J.M. Roos, Coornherthove 35; F. Sassen, Mariaplaats 1; J.H. Scheffer, Schokland 31; P. Scholten, Merwede 6, Pijnacker; H.A. Seegers, Kadelaan 135; G. Sentel, Dorpsstraat 106; Fam. Siersema, Turfberg 4; E.L. Slagmoolen, Griekenlandlaan 234; A.I. van der Slik, Hoekerkade 49a; N. van der Stam, Kon. Wilhelminasingel 62, Waddinxveen; Mw J.W.A. van Steenderen, Willem van Cleeflaan 811; A. Stuurman, Akkerdreef 325; Mej. A. van Swieten, Lindeplein 7; A.A. van der Tang, Annaplaats 28; A. Veldhuizen, Tjotterkade 75; M.C.F. Vermeulen, Salou, Spanje; Mw. T. Vermeulen, Herenstraat 9a, Leiden; Mw M. Viergever-Mulder, Schoutenhoek 308; Mw H. Visser, Broekwegzijde 193; Mw J.G. Voerman-van der Veen, Londenstraat 164; J.I.M. Vollebregt, Grondelsloot 73; A.C. de Voogd van der Straten, Sophiaplaats 9; D. van Vuuren, Bleiswijkseweg 44; K. Waardenburg, Lemelerberg 30; J. Wiegerinck, Scheveningsebos 94; Reijer van Wegen, Dorpsstraat 145a; P.J. de Wilde, Molenstraat 27; J.T.W. Winterink, Irenelaan 25; A. Zevenbergen, Voorweg 109.

Na een tiental jaren, waarin het aantal leden van Oud-Soetermeer rond de 230 schommelde, hebben de jaren tachtig een enorme groei van het ledental laten zien. Duidelijk is te merken, dat door toenemende activiteiten en daaraan gegeven publiciteit, een grotere interesse bij de Zoetermeerse bevolking is ontstaan. Hier volgt een overzicht van de ledenexplosie in de afgelopen zeven jaar:

1-1-1983: 240; 1-1-1984: 260; 1-1-1985: 270; 1-1-1986: 300; 1-1-1987: 360; 1-1-1988: 420; 1-1-1989: 460; 1-5-1989: 500; 1-12-1989: 600; 31-12-1989: 615.

OP NAAR DE 700!

Hartelijk bedankt!

De oproep van de AWZ in een van de vorige nummers, of men nog kruiwagens beschikbaar had voor de werkgroep, heeft resultaat gehad: de Stichting Oud Zevenhuizen-Moerkapelle en de heer Van der Marel uit de Bernhardstraat te Zoetermeer worden bij deze hartelijk bedankt voor de schenking van deze onmisbare éénwieliers.

* *

MUSEUMNIEUWS

Nieuwe museumjaarkaarten

Met de museumjaarkaart kunt u bij ongeveer 380 musea in ons land gratis toegang krijgen. De prijzen zijn: t/m 18 jaar f 15,-, van 19 tot 65 jaar f 40,- en voor 65+ f 25,-. De kaarten voor 1990 zijn weer te koop in het Oude Huis. Leden van het Historisch Genootschap kunnen een kaart kopen voor de gereduceerde prijs van f 25,-.

Opknopbeurt voor de tentoonstellingsruimte

De expositie- en werkruimten zijn hard aan een opknopbeurt toe. In maart zullen vrijwilligers hiermee aan de slag gaan, zodra een mondeling gedane - zeer ruime - donatie werkelijkheid wordt.

Tentoonstellingsmateriaal gezocht

Foto's, brieven, dagboeken, gebruiksvoorwerpen, voedselverpakkingen of recepten uit de tweede wereldoorlog: wie heeft ze nog?

In 1990 is het vijftig jaar geleden, dat ons land werd bezet door de Duitsers. Museum 't Oude Huis organiseert van 28 april af een tentoonstelling over het dagelijks leven in Zoetermeer en Benthuizen in 1940-1945. De eigen collectie 'oorlogsvoorwerpen' wordt hiervoor aangevuld met bruiklenen van andere musea. Daarnaast wordt aan oude of oud-Zoetermeeders gevraagd materiaal beschikbaar te stellen. Wie weet wat er nog bij u op zolder ligt!

Uiteraard zullen de eigendommen na afloop van de tentoonstelling, rond september 1990, worden geretourneerd.

Voor verdere inlichtingen kunt u zich wenden tot Hilje Wolfson in 't Oude Huis (tel. 079 - 164735).

* * *

OPROEP

Wij zouden graag enthousiaste mensen willen hebben in de werkgroep Interview Oude Zoetermeeders. Wij zijn nu met ons tweeën en dat is beslist te weinig.

Als u interesse heeft, of u wilt meer over deze werkgroep weten, bel dan: Carola Corporaal, tel. 41.61.84 of Gloria Stuijt, tel. 41.71.75

* * *

MEDEDELINGEN VAN DE REDACTIE

Hartelijk dank!!

Een woord van dank aan onze trouwe bezorg(st)ers, die in het afgelopen jaar ons blad weer bij de leden in de brievenbus lieten glijden, is hier wel op zijn plaats. Zeker als we denken aan de bezorging van het extra novembernummer, wat gepaard ging met het bezorgen van het jubileumboek 'Gebundeld Verleden' bij ongeveer de helft van de leden, die het boek nog niet op andere wijze hadden ontvangen. Voor diverse bezorg(st)ers letterlijk een zware taak.

We hopen ook voor 1990 (en verder) op hun medewerking te kunnen/mogen rekenen. Er komt dan in ieder geval geen jubileumboek uit.

Bezorging novembernummer

Daar de verdeling over de drieëntwintig bezorgwijken deze keer wat ongebruikelijk verliep, vooral door het feit dat bij een groot aantal leden ook het jubileumboek moest worden bezorgd, is de kans niet denkbeeldig dat hierbij fouten zijn gemaakt, waarvoor onze welgemeende excuses. Leden, die van zo'n fout de dupe zijn geworden, wordt verzocht dit te melden bij A. van Noort, tel. 16.35.59. We zullen de gemaakte fout dan zo snel mogelijk herstellen.

Nieuwe bezorg(st)ers gevraagd

In het novembernummer stond o.a. een oproep voor nieuwe bezorg(st)ers in twee wijken. Voor één daarvan heeft zich inmiddels iemand aangemeld (hartelijk dank, mevr. H.), maar in De Leyens is nog één wijk - door verhuizing - vakant. Het betreft hier een vijftiental adressen in de 'schouwen', 'stroken' en 'zijden'. Het karwei is waarschijnlijk binnen een uur 'gepiept'. Neemt u even contact op met de heer Van Noort, tel. 16.35.59. Bij voorbaat hartelijk dank.



ZOETERMEER ROND 1620: MESSETREKKER UIT HOLLAND VERBANNEN

In de krant kunnen we tegenwoordig dagelijks lezen welke vechtpartijen, vernielingen en diefstallen er weer zijn gepleegd. Velen zullen bij het lezen van die berichtjes terug verlangen naar 'de goede oude tijd', toen het nog rustig en veilig op straat was en de fiets en de huisdeur nog niet op slot hoefden.

Gewelddadigheden en vechtpartijen waren ook vroeger geen zeldzaamheid. In de zeventiende eeuw droeg iedere man een mes en hij deinsde er niet voor terug dat ook te gebruiken. We zien dat in het volgende verhaal over Pieter Dirck Gerritsz. uit Zoetermeer. Zijn gedrag was zo ernstig, dat hij in 1617, 1619 en 1620 voor de rechtbank van Baljuw en Welgeboren Mannen van Rijnland moest verschijnen. Bij de laatste gelegenheid werd hij voor de rest van zijn leven uit het gewest Holland verbannen.

Wat had Pieter nu allemaal gedaan?

In de nacht van 8 op 9 januari 1617 had Pieter meegedaan aan wat lijkt op een nogal ruwe voorloper van handbal. Een groep van achttien Zoetermeerse en Zegwaardse jongemannen had zich in de Dorpsstraat van Zegwaard in twee gelijke groepen verdeeld. De mannen waren daarop begonnen 'veel steenen van der goede luyden myren ende gevelen aldaer te breecken, ende daer mede negen jegens negen geweldigk te werpen ende groot rumoer, geschal ende gecreyt te maecken'. Natuurlijk gingen daarbij de nodige ruiten aan diggelen. Het 'spel' duurde een groot deel van de nacht. De nachtwaker vond het veiliger zijn ronde maar een keer over te slaan. De stenengooiers werden veertien dagen op water en brood gevangen gezet in het Gravensteen in Leiden, en kregen bovendien f 25,— boete.

Bijna twee jaar later, op 10 januari 1619, had Pieter het op het huis van Leendert Cornelisz. Macker in Zegwaard voorzien. Samen met de Zoetermeeders Cornelis Jonge Willem en Leendert Meesen probeerde hij met geweld bij Macker binnen te komen. Macker, die zich afvroeg wat al dat lawaai voor zijn deur te betekenen had, stak zijn hoofd buiten de deur en kreeg direct een aspot naar zijn hoofd geslingerd. Snel deed hij daarop de deur op de klink, maar

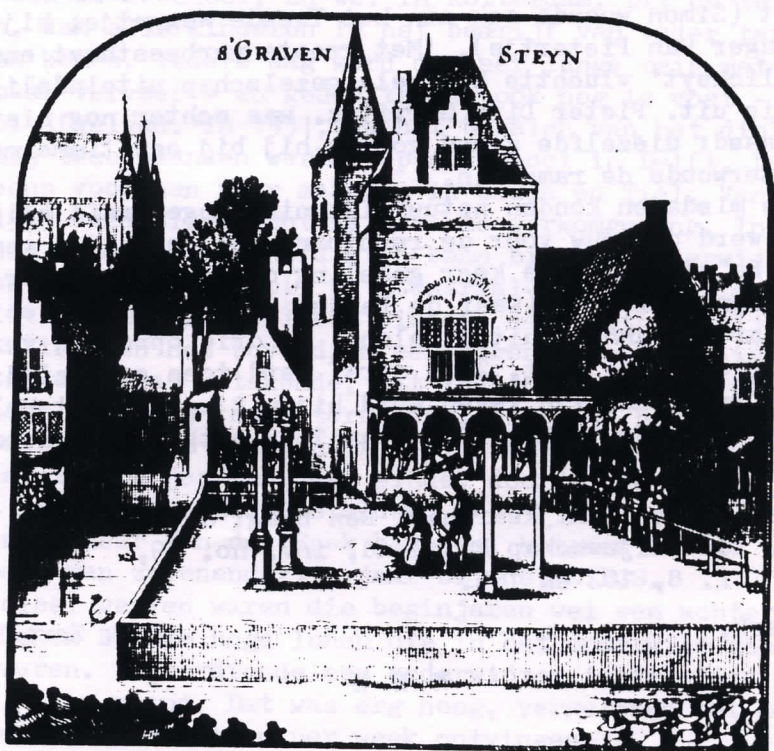
met vereende krachten werd vervolgens de deur geramd. Weer moest Pieter voorkomen, maar hij werd tegen een borgsom van f 300,— vrijgelaten.

In 1620 was Leendert Jacob Willemsz. het slachtoffer. Leendert had destijds meegegaan met het stenen gooien in de Dorpsstraat, maar had intussen zijn wilde haren verloren. In 1619 was hij getrouwd met Pietertje Cornelis, weduwe met één kind van Cornelis Allertsz. Prins. Hij woonde aan de Elleboogse Wetering. Op een dag in begin januari 1620 had Leendert zijn buurvrouwen opgetrommeld omdat zijn vrouw in barensnood verkeerde. Pieter, die blijkbaar in de buurt rondzwierf, belette de vrouwen echter de toegang tot het huis door vervaarlijk met zijn mes te zwaaien. Vervolgens ging hij zelf naar binnen. Daar zag hij de vrouw van Leendert, de vroedvrouw en een paar buurvrouwen die al binnen waren gekomen en aan het bed zaten, waartegen hij 'soo oneerlijk vuyl ende vileynich gesproocken ende uytgevaren heeft gehadt, dat het voor luyden met eeren een schandaal om (te) hooren was'. Vervolgens ging hij naar de stal, waar Leendert Jacob Willemsz. juist de koeien aan het melken was (de koeien gingen blijkbaar boven het kind!). Daar bedreigde Pieter de aanstaande vader met zijn mes en wel zodanis 'dat d'selve Lenert benodicht was hem t'ontwijcken ende sich bij sijne huysvrouwe onder de deecken te verbergen'. Pieter vertrok toen gelukkig, maar gooide als toegift nog een aspot (die voor de deur stond) tegen de muur aan stukken.

Veertien dagen later daagde de wildeman Leendert uit tot een gevecht, 'seggende dat hij hem vijff rijcxdaelders geven soude'. Enkele dagen daarna kwam hij op schaatsen voorbij en ging wederom heftig te keer. Leendert en zijn vrouw vluchtten maar snel naar binnen, maar Pieter gooide zijn mes achter hen aan en wel zo hard dat het door midden brak toen het de deur raakte.

Intussen was Pietertje Cornelis, Leenderts vrouw, bevallen van een dochttertje, dat de naam Haasje kreeg. Op 23 februari 1620 werd het in de kerk van Zoetermeer gedoopt. Na afloop van de plechtigheid had Leendert 'eenige goede luyden genoot op 't kindermael van sijn huysvrouwe'. Tot schrik van het gezelschap kwam Pieter Dirk Gerritsz.

- binnen -



Een terechtstelling op het plein voor het Gravensteen
in 1623

binnen. Direct begon die een zekere Pieter Pietersz. uit te schelden en een paar vuistslagen te verkopen. De aanwezige vrouwen begonnen te gillen en brachten het slachtoffer snel het huis uit. Pieter viel toen een zekere Jan Adriaensz. Vermeer aan, oom van de jonge vader en voorvader van schrijver dezes. Hij woonde op het thans verdwenen Tweede Weggetje. Pieter sloeg hem scheldend en schreeuwend 'met een vuyst voor zijn cop' en stootte hem zo hard op de borst 'dat hij achter over in 't vyer (vuur) viel ende een deel van zijn clederen met een stuck vel van zijn hant verbrande'. Vervolgens sloeg hij ook nog

- Maritje -

Maritje Klaas, vrouw van Simon Allertsz. Prins, in het gezicht (Simon woonde ook aan het Tweede Weggetje; hij was een zwager van Pietertje). 'Met groote verbaestheyt ende onstellicheyt' vluchtte het hele gezelschap uiteindelijk het huis uit. Pieter Dirk Gerritsz. was echter nog niet uitgeraasd: diezelfde avond gooide hij bij een timmerman in Zoeterwoude de ramen in.

Al deze misdaden konden natuurlijk niet ongestraft blijven. Pieter werd opnieuw voor de rechtbank van de Baljuw gedagvaard. De eis was deze keer geseling op het plein voor het Gravesteen in Leiden (waar de Baljuw zitting hield) en tien jaar verbanning uit Rijnland. Na drie oproepen verscheen Pieter nog niet. Zijn straf werd toen gewijzigd: voor de rest van zijn leven werd hij uit het gewest Holland verbannen. In de volkstelling van 1622 ontbreekt inderdaad zijn naam.

Bronnen: Algemeen Rijksarchief Den Haag: archief van de baljuwschap Rijnland, inv. no. 79, f. 8, 102 en 155.

Heemskerk,

Erik Zevenhuizen

* * *

BEKENDE DORPSGENOTEN

Een gesprek met de heer J. van der Spek

De heer J. van der Spek werd in 1912 geboren in Zegwaart. Om precies te zijn, in de Dorpsstraat. De ouders van de heer Van der Spek hebben negentien kinderen gekregen. Als gevolg van de hoge zuigelingensterfte - wel 40 % - aan het begin van deze eeuw zijn echter acht kinderen zeer jong gestorven. Vader Van der Spek had een bodebedrijf op Delft en Rotterdam. Dit bedrijf was reeds door opa opgezet en het zou in de dertiger jaren door twee broers van de heer Van der Spek worden voortgezet (zie ook 'het voormalig vervoer in Zoetermeer-Zegwaart', artikel van Drs. J. van der Spek in het jubileumboek 'Gebundeld Verleden').

Op advies van een oom, die directeur was van de Gereformeerde Kweekschool in Utrecht, ging de heer Van der Spek

- naar -

naar een kweekschool, en wel in Rotterdam. Dit om te voorkomen, dat alle kinderen in het bedrijf van vader terecht zouden komen. Iedere dag werd de zeer lange reis met openbaar vervoer - en gedeeltelijk ook nog te voet - naar school afgelegd. In 1931, na het behalen van het diploma, kon hij twee maanden werken op een school in Delft. Daarna eveneens voor een paar maanden in Gouda en Tiel. Van 1932 tot 1939 werd Sliedrecht zijn vaste werkgeving. In 1940 was hij in de gelegenheid zijn baan bij het onderwijs in te ruilen voor een baan bij het Centraal Bureau voor de Statistiek. Dat was wel een risico, daar het een tijdelijke baan betrof en het bovendien een zogenaamde 'mobilisatieplaats' was. Dat betekende, dat indien de soldaat wiens arbeidsplaats hij innam terugkwam, hij zijn baan weer aan die persoon moest afstaan. Aan die onzekerheid kwam gelukkig dat zelfde jaar nog een einde, doordat de Duitsers extra arbeidsplaatsen instelden.

Zo kon de heer Van der Spek blijven, hetgeen leidde tot een loopbaan van zevenendertig jaar bij het C.B.S.

Financieel gezien waren die beginjaren wel een achteruitgang, vergeleken bij de hoge lonen die in het onderwijs gebruikelijk waren. Zo verdiende een onderwijzer in die tijd zo'n f 160,- per maand. Dat was erg hoog, vergeleken met de f 14,- die gezinnen met steun per week ontvingen.

De nieuwe baan bij het C.B.S. maakte het echter wel mogelijk om weer in zijn geboortedorp Zoetermeer te gaan wonen.

Daarnaast bood deze baan de mogelijkheid tot vele internationale contacten. Het Centraal Bureau voor de Statistiek liep in de jaren '50 tot '60 met zijn statistisch onderzoek ver vooruit op de rest van de wereld. Vele landen wilden dan ook hun licht opsteken bij het C.B.S.

Naast zijn werk heeft de heer Van der Spek nog veel gestudeerd. Zoals bij voorbeeld een studie rechten (afgesloten in 1959), die ook interessant was in combinatie met zijn werkkring. En na zijn pensionering nog een studie theologie. In zijn vrije tijd is de heer Van der Spek ook nog voorzitter geweest van het Historisch Genootschap, en wel van 1960 tot 1982.

Gloria Stuijt ----- Carola Corporaal

* * *

DROOGMAKING ZOETERMEERSE MEER 1614-1616

Het octrooi van 15 maart 1614 tot het bedijken van de Zoetermeerse Meer vormt een aardige basis voor onderzoek naar de geschiedenis van deze oudste droogmakerij in het gebied van het hoogheemraadschap van Rijnland.

Dit octrooi is door mij gemakshalve onderverdeeld in een zevental punten, die ik eerst in grote lijnen wil schetsen.

1. De ridderschap en steden van Holland en Westfriesland, representerend de Staten van die gewesten, delen mee, dat hun een plan tot bedijking en droogmaking van de Zoetermeerse Meer is vertoond.

2. Op de voordelen van deze droogmaking wordt in het verzoek ertoe breed ingegaan. Ook de perikelen van de bestaande Meer worden vermeld.

Vervolgens wordt het schrikbeeld opgeroepen van een op langere termijn veel grotere en diepere plas.

3. Door technische moeilijkheden van o.a. diep te moeten malen en een dijk op zwakke, inzinkende grond te moeten construeren, komen de octrooi-aanvragers voor hoge kosten en grote problemen te staan.

Alvorens met het gigantische karwei te beginnen, willen zij eerst de nodige garanties en zekerheden verkrijgen.

Zij stellen zich deze voor in de vorm van de volgende voordelen:

onthefving van de leenplicht; overdracht aan hen van bepaalde rechten; vrijdom van alle mogelijke gemeenlands(waterschaps)-lasten, van verponding etc. etc. voor veertig jaar; onthefving van de bierimpost en van de bijdrage aan dijken en sluizen in de omgeving; verlaging van het morgengeld; zelf keuren mogen maken; vergunning voor het plaatsen van molens, sluizen, dammen etc.; het mogen gebruiken van de omliggende stukken land en sloten voorzover noodzakelijk; het verkrijgen van een schriftelijk octrooi.

4. De voorwaarden, gesteld door de verleners van het octrooi: het verzoek in handen geven van de Rekenkamer, namelijk het gedeelte daarin, dat tot het terrein van de Staten en de grafelijkheid behoort. Tevens in handen van de dijkgraaf en

hoogheemraden van Rijnland. Evenzo van de stad Leiden.

5. De eigenlijke vergunning met vrijstellingen, tijdslimiet voor dijkage, cedering van rechten, vermelding van wie de hoge en lagere ambachtsheerlijkheid gaat voeren, de belofte van het tiendrecht aan de aanvragers, de verplichting recognitie te betalen aan de grafelijkheid, het verplicht vrijhouden van een godsakker voor de armen, belastingvrijstellingen van respectievelijk vijf en tien jaar en opschorting van bepaalde contributies met dertig jaar. Vervolgens autorisatie om molens, sluizen etc. te bouwen, tochten te graven en het onder voorwaarden gebruiken van landen, kaden etc. van omliggende eigenaars. De toekenning van het recht zelf een dijkgraaf, heemraden en hoge pieten te benoemen als gemachtigden van henzelf. Het mogen maken van keuren, berekenen van een omslag en innen van boetes. Parate executie zullen o.a. hebben de vonnissen met betrekking tot de werken. Bij geschillen mogen dijkgraaf en hoogheemraden zonder vorm van proces beslissen en tot uitvoering overgaan.

Verdere voorwaarden zijn: bij bepaalde wind, als sluizen dicht zijn, niet malen.

Voor het begin van het malen nieuwe afwateringspeilen slaan. Na dertig jaar contributie voor lozing betalen aan o.a. Zoeterwoude.

6. Lijkt een dubluze van punt 4: aanvragers zullen hun verleende octrooi met alle voordelen en condities aanbieden aan de Rekenkamer. Instanties en anderen wordt gelast vergunninghouders niet te verhinderen het octrooi volledig tot zijn recht te laten komen.

7. Vermelding van plaats, tijd en paraaf van J. van Oldenbarnevelt en mededeling over het in 1666 kopiëren van het hele stuk.

In een paar artikelen zal het octrooi puntsgewijs worden behandeld met wat gedetailleerder vermeldingen. Daarne zullen we aan de hand van een illustratie laten zien, hoe de dertig kavels na het droogvallen onder de zestien, doorgaans zeer prominente, ondernemers werden verloot. Dit gebeurde een kleine tweeënehalf jaar na het ingaan van het octrooi.

De droogmaking vormde voor hen vooral een mooi beleggings-
object, dat tevens speculatieve kanten had.
Als afsluiting hoop ik een poging te doen de levensloop van
een aantal van hen wat nader te belichten.

ad 1.

Zoals reeds vermeld in een artikel in de aflevering van juni
1989 van dit blad, dient een aantal mensen vóór 15 maart 1614
bij de Staten van Holland en Westfriesland een verzoek in ter
verkrijging van het octrooi tot bedijking en drooglegging van
de Zoetermeerse Meer. Hun voormannen zijn Jacob van Wijn-
gaarden, heer van o.a. Benthuizen en Zoetermeer, de Leidse
hoogleraar, Dr. Everhard Vorstius en de koopman, Johan
Pellicorne, eveneens uit Leiden afkomstig. Het plan wordt
aangeboden aan de ridderschap en steden van bovengenoemde
gewesten. De ridderschap en de steden vormden in feite de
twee componenten, waaruit de Staten waren samengesteld. De
ridderschap was daarbij in volgorde het eerste lid van deze
Staten.

ad 2.

De aanvragers, supplianten genoemd, hebben na de nodige
deliberaties en daarop ingewonnen adviezen en informaties
geacht, dat het een goede zaak zou zijn de Zoetermeerse Meer
te bedijken en droog te malen.

De voordelen zijn duidelijk, vruchtbaar land ontstaat ten
nutte van het hele gebied van Holland. Een en ander wordt
nog benadrukt door de volgende constatering van een naar hun
inzicht niet zo logische toestand.

Men ziet aan de ene kant 'menigte van binnelandsche wateren,
meeren, poelen ende uijtgetrocken veenlanden'. Anderzijds
is er het zonderlinge verschijnsel van een gebied midden in
het land gelegen en nabij zoveel schitterende steden met
evenwel slechts een klein vruchtbaar areaal.

Een ander pluspunt zou zijn een 'proffijtelijk' stuk werk-
gelegenheid voor veel ingezetenen, meer vrucht voor een ieder
(op zijn werk) en winst van elk geteeld gewas.

De voordelen blijken nog groter, als men het volgende over-
weegt: Zou men zulke meren onbedijkt laten, dan zouden deze
nog dagelijks in grootte toenemen. De aangrenzende land-
stukken zouden werkelijk afspoelen, slijten en kleiner worden.

- Een en ander -

Een en ander is in het bijzonder op de Zoetermeerse Meer van toepassing. Deze is namelijk gelegen in zulke slappe veengrond met in de naaste omgeving zoveel 'dobbens' (volgelopen grote kuilen) en afgegraven land, dat de vrees niet ongegrond is, dat deze te zijner tijd met de omliggende dobbes één geheel gaat vormen. Dan zou een nog veel groter en dieper water ontstaan, waarbij aangetekend wordt, dat het huidige reeds tussen de zeven- en achthonderd morgen groot wordt geraamd.

Als waterdiepte van de meer tijdens de winter wordt zes à acht - en voor sommige plaatsen zelfs negen à tien voet opgegeven (één voet is 31,4 centimeter). In de zomer is de watervlakte doorgaans ruim een voet diep.

Met betrekking tot het bovenstaande is een opmerking van de heer Sloof van het hoogheemraadschap Rijnland van belang. Deze plaatste hij tijdens zijn lezing voor ons genootschap in november 1989 en deze sloeg op de wateroverlast in onze gebieden tijdens de winter in vroeger eeuwen. Bezuiden de Oude Rijn was het volgens hem in de winter doorgaans verboden om op de boezemwateren te lozen. Dit had als gevolg, dat men het water dan maar gewoon in de polders liet staan.

ad 3.

In verband met het bovenstaande wordt de verwachting uitgesproken, dat men om de plas droog te krijgen 'drie hoogh' zou moeten malen. De dijk zou moeten worden aangelegd op het vasteland. Dit is kwalitatief echter dusdanig 'bol ende licht', dat wil zeggen slap en los, dat het gevaar van inzakken reëel is. De bedijking leidt om bovengenoemde redenen tot dusdanige 'seer excessive groote kosten, periculen ende swarigheijden', dat men alvorens één stap verder te gaan met het plan, het eerst aan de Staten remonstreert, d.w.z. in een betoog uiteenzet. Daarbij tracht men privileges en voordelen te verkrijgen, zo'n onderneming 'waardig'. Gewezen wordt op het feit, dat de Staten in soortgelijke gevallen de aanvragers ook ter wille waren. Mogelijk denkt men hierbij aan de droogmaking van de Beemster een paar jaar eerder, waar het octrooi in een recordtijd werd verleend (1). We moeten wel bedenken, dat het in deze tijd nog gebruikelijk is te verwachten negatieve effecten overdreven en zo zwart mogelijk voor te stellen.

Zulks om voor zo'n grote en riskante onderneming de hoogst mogelijke fiscale begunstiging c.q. subsidies in de wacht te slepen.

De gigantische klus van het voorgeslacht dwingt evenwel anno 1990 best nog veel bewondering af, zeker als men bedenkt hoe beperkt de technische hulpmiddelen in die tijd waren.

Bewondering als men bijvoorbeeld op de Bovenmeerweg in Stompwijk, een hoog gelegen deel van de ringdijk, de weidse groene vlakte van het noordelijk deel van de Meerpolder overziet. Hier zijn nog de drie Meermolens, zij het in afgeknotte vorm, aanwezig, die in hun glorietijd de droogmaking hielpen realiseren. Een huisje uit diezelfde tijd is daar aan de dijk ook nog aanwezig.

Het hele project geeft blijk van lef, durf en risico's. De nog jonge Johan Pellicorne zal uit deze onderneming zeker zijn zakelijke lering voor de toekomst trekken. In 1639 zal hij op 42-jarige leeftijd bij de Oost-Indische Compagnie in Amsterdam voor maar liefst 6000 balen peper inschrijven (2). De belangrijkste toezeggingen, die de droogmakers beogen, zijn de volgende: Ontheffing van de leenplicht voor de Meer, waar Van Wijngaarden tot op dat moment de 'visscherije ende vogelrije' in een onversterfelijk erfleen heeft van de grafelijkheid van Holland. Wegens het ontbreken van een graaf kunnen we hier voor grafelijkheid invullen de domeinen, die beheerd en geadministreerd worden door de Staten.

Ook wordt gevraagd het recht van novalia, dat de Staten zouden mogen doen gelden op de eens drooggemaakte Meer, aan Van Wijngaarden over te dragen. Novalia zijn de novale tienden, d.w.z. belasting geheven van nieuw ontgonnen, of vroeger tiendvrij, land.

De derde fiscale wens is vrijstelling voor de aanvragers en hun nageslacht van een aantal belastingen voor de tijd van veertig jaar na het voltooiën van bedijking en droogmaking. Deze ontheffing zou moeten gelden voor de bedijkte Meer en de van particuliere eigenaars aan te kopen stukken land er omheen, die nodig zijn om de dijk aan te leggen en de ringsloot te graven. Genoemde vrijstelling zou ook moeten gelden voor de gebouwen en getimmerten, die binnen dit gebied mochten verrijzen. Inhoudelijk gaat het om vrijdommen van alle algemene belastingen, zoals verpondingen, schoorsteen-

schoorsteengeld, tiende penning, 20ste, 50ste, 100ste en andere meer of minder penningen, impost van de veertigste penning ($2\frac{1}{2}$ % overdrachtsbelasting), van heffing op hoornbeesten, bezaaide landen, beplante landen etc., hoedanig deze ook mochten zijn of worden genaamd.

De vierde ontheffing betreft die op de impost op bieren, die tijdens bedijking en droogmaking door de ondernemers, hun opzichters, bedijkers en arbeiders zullen worden geconsumeerd.

(wordt vervolgd)

Benthuizen,

P. van Waaij

- (1) 'van water tot land van land tot water', verwickelingen bij de indijking van de Beemster, Helga Danner 1987 Hoogheemraadschap van de uitwaterende sluizen in Kennemerland etc. p.7.
- (2) Dossier Pellecoorn, Centr. Bur. voor Genealogie

* * *

EEN MIDDAG SPRINTERLIJNTENTOONSTELLING

De tentoonstelling over de sprinterlijn is al weer geruime tijd in het museum te zien. De belangstelling voor deze tentoonstelling is de afgelopen maanden niet afgenomen. Vooral de basisscholen en de klassen 1 en 2 van het voortgezet onderwijs hebben er veel interesse voor. Zo gebeurde het, dat de klas van mijn dochter, klas 7a van de Klimop in Segwaert, het tochtje naar het museum ondernam. Als suppoost had ik enkele klassen meegemaakt, maar als begeleidend moeder bekijk je de hele gebeurtenis toch van een andere kant. In het museum werd de klas in twee groepen gesplitst; één groep ging naar boven dia's bekijken bij de heer Klos, de andere groep het museum in. Opgevangen door de conservatrice Hilje Wolfson luisterden de kinderen naar de uitleg "speurtocht door de sprinterlijn". Aangestoken door de enthousiaste kinderen was mijn taak ineens meer dan ik als suppoost gewend was. Door ook eens zelf mee te doen, onderging ik de speurtocht net als de kinderen.

Het is een erg leuke, goed te begrijpen, niet al te gemakkelijke speurtocht waar de kinderen op een speelse manier belangrijke feiten over de sprinterlijn te weten komen. De bedoeling, die Hilje met deze speurtocht had, is nog meer uit de verf gekomen dan verwacht.

De dia's, die in de vergaderkamer worden vertoond, vinden de kinderen en ook de volwassenen fantastisch. Een Zoetermeer zien dat ze niet kennen, gedeelten waar nu huizen staan leeg te zien, is natuurlijk bijzonder. Ook de leerkrachten herkennen stukken waar sommigen vroeger hebben gespeeld en alles uit hun jeugd komt naar boven met de afbeeldingen van ongeveer vijftien jaar geleden.

Door deze tentoonstelling komt het des te meer naar voren, dat er in de afgelopen jaren veel geschiedenis is geschreven die niet verloren mag gaan. Zelfs gisteren en eergisteren zijn hier ontzettend belangrijk.

Het is goed te weten, dat we een conservatrice hebben, die in staat is een tentoonstelling op te zetten, die de interesse bij de mensen - groot en klein - voor hun woonplaats opwekt.

Na afloop werd de kinderen gevraagd iets over de tentoonstelling op te schrijven. Dit werd op school met veel plezier gedaan en hieronder volgen een paar reacties:

Miranda vond alles hartstikke leuk, Arno leerde er nog veel van, Brenda vond het best gaaf en gelukkig waren er geen oude schilderijen, Wendy vond de dia's mooi, Jeroen vond de schervenkamer te gek, Nathalie had nou ook eens gezien hoe oude scherven er uit zagen, Fariel dacht dat het museum van mij was; toen ik hem zei dat dat niet zo was, viel ik hem toch wel tegen. Celise vindt het fijn dat haar moeder suppoost is en zij wordt het later zeker ook! Maarten vindt dat iedereen naar het museum moet gaan (hij heeft groot gelijk). Maar voor één was de teleurstelling wel groot, toen er geen ingepakte oude mensen (mummies) bleken te zijn. Na meer dan een kwartier te laat op school te zijn gearriveerd, bleek niemand te zijn uitverteld over hetgeen ze gezien hadden. Ze komen allemaal nog vaak terug en dan brengen ze hun hele familie mee. Beloofd!

Gloria Stuijt

ZOETERMEER ROND 1620: EEN PIJNLIJKE GESCHIEDENIS

Wanneer iemand uit de zeventiende eeuw eens in onze tijd kon rondkijken en we zouden hem vragen wat nu de grootste verschillen zijn tussen zij en onze tijd, zou hij zonder twijfel de grote vooruitgang in de medische wetenschap noemen. Tot 1900 bestonden er eigenlijk geen echte medicijnen. Een ziekte of een ongeluk had dan ook vaak een fatale afloop. Helemaal onbekwaam waren de doktoren echter niet en genezing kwam dan ook wel voor.

In 1615 werd de toen 71-jarige Cornelis Pietersz. Duyck uit Zoetermeer genezen van een ernstige verwonding. Hij moest alleen wel erg veel pijn lijden en heel lang wachten op zijn genezing. Het pijnlijke avontuur van Cornelis werd op 28 oktober 1615 door hem zelf (in het bijzijn van vier getuigen) aan schout en schepenen van Zoetermeer verteld, die van het hele relaas een schriftelijk verslag maakten. Dit alles op verzoek van mr. Cornelis Florisz. Spruyt, chirurgijn in Zevenhuizen.

Op maandag voor Pasen 1615 voer Cornelis Pietersz. Duyck met zijn schip met een lading elzehout over de Rotte naar Rotterdam. In de Rottesluis, midden in de stad, viel hij van zijn schip af in het water. Weer op de kant voelde 'sijn slinckerarm slap ende onmachtich, sulcx dat hij die niet oprechten conde door de pijn die hij in sijn schouder gevoelde'. Nat en koud ging Cornelis bij de brouwerij 'In de drie Horentjes' naar binnen om te drogen en te warmen en hij liet meteen een chirurgijn komen. Deze onderzocht de arm en concludeerde dat de arm niet gebroken of uit de kom geschoten was. Hij verbond de schouder en gaf wat olie waarmee Cornelis de arm moest insmeren. "'t Sal daer mede wel genesen", zo zei hij.

Maar weer thuis had Cornelis ' 's nachts tusschen donredach ende vrijdag voor paesschen lestleden soodanige sware pijn aen den arm dat hij hem door de pijn wel tien mael in de selve nacht van 't bedde most begeven'. Die vrijdag ontbood hij daarom mr. Roelant van der Linde, chirurgijn in Zegwaard. Diens conclusie was, dat zijn bovenarm was gebroken. Hoewel Cornelis nog zei: "Ick hebbe de pijn boven in mijn schouder!", hield mr. Roelant vast aan zijn diagnose.

- Hij spalpte -

Hij spalkte en verbond de arm en liet Cornelis vijf weken lang zo lopen. Zonder resultaat, zodat de gepijnigde schipper de Haagse chirurgijn mr. Harman Bosman raadpleegde. Die zag direct dat de arm uit de kom was. Hij gaf eerst 'verscheydenen groene cruyden' aan Cornelis mee en kwam op vrijdag na Delftse kermis met zijn collega Jan Quartelaar en drie knechts naar Zoetermeer om de arm te zetten. Met behulp van diverse bureu en kennissen werd toen 'eerst den arm metten handen getrocken om te setten, t'welck niet geschiedende, hebben den arm geviselt (opgevizeld?). Ende spronck in 't vijselen den nock van 't instrument an stucken, hebben noch de tweede mael den arm gestelt door een ladder geviselt'. Deze zonder twijfel zeer pijnlijke operatie had geen resultaat: de arm kwam wel in de kom, maar hij bleef daar niet in, zo moesten de beide chirurgijns constateren. Onverrichter zake keerden zij daarom naar Den Haag terug. De heren hadden de moed echter niet helemaal opgegeven. Cornelis bezocht hen nog diverse malen en ze vertelden hem dat ze met medicijnen de arm wel zo ver konden genezen dat hij er geen pijn meer aan zou voelen. Alleen zou hij er niet meer mee kunnen werken. De situatie werd echter niets beter. Ten einde raad ging Cornelis op 25 september 1615 naar mr. Cornelis Florisz. Spruyt in Zevenhuizen. Deze zag ook meteen dat de arm uit de kom was, maar omdat door het 'viselen' de zenuwen geheel ontzet waren en de 'streng' (spieren?) weer ingekrompen was, zou hij te veel pijn hebben wanneer Spruyt de arm direct zou zetten. 'Radende hem oversulcx naer huys te gaen, ende den arm met out maets bier te betten'. Cormelis volgde deze merkwaardige raad op. Twee dagen later kwam, zoals afgesproken, mr. Spruyt bij Cornelis thuis, 'ende heeft den arm van den selven met weynich pijn, soo hij verclaert, weder in de pan gestelt, in voegen dat hij sijn arm datelijck bequaemlijck heeft geroert, meerder als hij oyt sedert zijn val tot Rotterdam heeft gedaen'. Nog geen maand later was zijn arm zo ver genezen, dat hij er zonder enige pijn te hebben mee kon werken.

Mr. Spruyt was waarschijnlijk zo trots op zijn geneeskunst dat hij Cornelis heeft gevraagd om de hele zaak op schrift te laten stellen. Die heeft dat vermoedelijk graag

- gedaan -

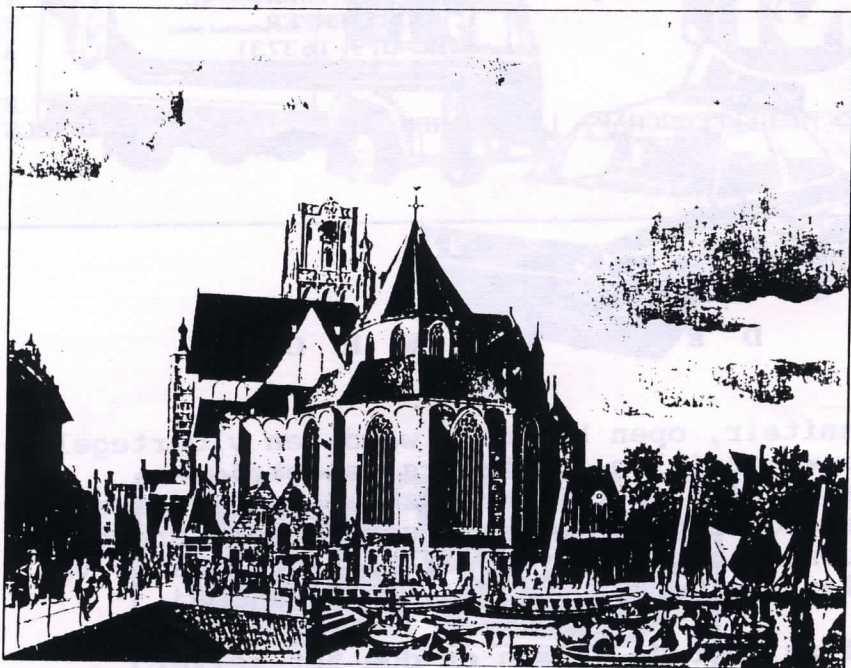
gedaan. Aan schout, schepenen en getuigen liet hij zien hoe goed hij zijn arm weer kon bewegen.

Cornelis, tijdens het ongeluk al 71 jaar, leefde nog in 1622. Hij woonde met zijn vrouw Stijntje aan de noordkant van de Voorweg, halverwege de oude Broekweg en de 'krom', de knik in de Voorweg. Ook chirurgijn Van der Linde, die zo gefaald had, woonde toen nog in Zegwaard. Overigens: Cornelis had de naam "Duyck" al vóór zijn onfortuinlijke val in het water.

Bronnen: Algemeen Rijksarchief Den Haag: Oud Rechterlijk Archief Zoetermeer, inv. no. 7, f. 39-40.

Heemskerk,

Erik Zevenhuizen



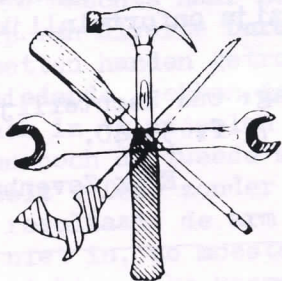
Het Haagse Veer in Rotterdam, niet ver van de Rottesluis.

* * *

HANG EN SLUITWERK. BEVEILIGINGEN. GEREEDSCHAPPEN. HOUT

V
E
R
F

P
L
A
A
T
M
A
T
E
R



CAMMERAAT

K
A
S
T
E
N

S
A
N
I
T
A
I
R

HET ADRES VOOR U !

STATIONSSTRAAT 48
ZOETERMEER
TEL 079-163731

ELEKTR. GEREEDSCHAP. IJZERWAREN. HOBBY-ARTIK. . SLEUTELS

D E B O U W H O F

sanitair, open haarden, wand- en vloertegels,
bouwmaterialen, badkamers, elektrische
materialen en tuingereedschappen, ijzerwaren,
gereedschappen, behang, verf, hout, energie
zuinige kachels, verhuurafdeling, dealer van
Black en Decker, Makita, AEG, Rijobij.

Alles voor de vakman en doe-het-zelver

Bleiswijkseweg 11, 2712 PA Zoetermeer
telefoon: 079 - 31 07 00

verkeersschool en autoverhuur
**& MEERZICHT
VAN MAANEN**

du meelaan 588
zoetermeer 079 - 312100

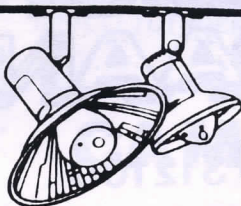


schoenen
Van Veen

SPECIALITEIT IN LUXE LEDERWAREN
Dorpsstraat 83, Zoetermeer.
Tel. 16.31.65.

500m² verlichting in Zoetermeer

Vele mogelijkheden en toepassingen. Zowel in modern als klassiek!



Kortom een bezoek waard!



Interieurverzorging
Kleinmeubelen
Verlichting

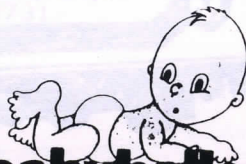
Zoetermeer:
Dorpsstraat 198
Telefoon 079 166488

2 SPECIAALZAKEN ONDER ÉÉN DAK

FAMILUX

FAMILUX

Huishoudspeciaalzaak



babyhallen

Babyspeciaalzaak

ROOS - DORPSSTRAAT 156 - TELEFOON 163103

FOTO LINTHOUT

Dorpsstraat 68 - Zoetermeer

Telefoon 079-163084

Ook op maandag na 1 uur geopend

VOOR KWALITEIT
echt naar slager

Dorpsstraat 127 Zoetermeer.
Tel. 079 - 163525

VOLLEBREGT

Emmapark 88 Pijnacker
Tel. 01736 - 6597



Ook voor
borrelgarnituur,
koude schotels
of geheel verzorgd
koud-buffet




Uw Drogist!
drogisterij
parfumerie
voetverzorging
kruidenrij
„Het Gouden Kruis”

DORPSSTRAAT 155
(Hoek Stationsstraat) Tel. 163116

Uw pand verkopen?
Bel Van der Spek!



van der spek

MAKELAARDIJ, VERZEKERINGEN, 
HYPOTHEKEN, TAXATIES
DORPSSTRAAT 50 (t.o. OUDE KERK),
2712 AM ZOETERMEER, 079-167771*

van der slik

Dealer van:



Kerkenbos 1-5
2715 RP Zoetermeer
Tel. 079-516700 b.g.g. 515151

SPECIALZAAK



**Zoetermeers enige echte
speciaalzaak**

SIGARENMAGAZIJN SENTEL

DORPSSTRAAT 106 - ZOETERMEER - TEL. 16 42 97.



KOOT kleurig



**afd. voor tekenen, schilderen,
ontwerpen & hobby**

dorpsstraat 165 2712 ah zoetermeer tel. 079 - 163580

KOOT



**OUD PAPIER LOMPEN
EN METALEN
AFZET CONTAINERS
BESCHIKBAAR**

**VLAMINGSTRAAT 30
2713 RS ZOETERMEER**


TEL. 079-164196

Uw paard verkopen?
Bel Van der Spek!


INHOUDSOPGAVE

Ten geleide	2
Activiteitenkalender	3
Bestuursmededelingen	4
Nieuwe leden	7
Museumnieuws	9
Mededelingen van de redactie	10
Messetrekker uit Holland verbannen (rond 1620) . .	11
Gesprek met Drs. J. van der Spek	14
Droogmaking Zoetermeerse Meer	16
Een middag sprinterlijn-tentoonstelling	21
Een pijnlijke geschiedenis (rond 1620)	23

OUW PAPIER LOMPEN
EN METALLEN
AFZET CONTAINERS
BESCHIKBAAR



VLAAMINGSTRAAT 30
DORPSSTRAAT 101 - ZOETERMEER - TEL. 16 43 91



Superieure elegante kleding

- * Lady Arrow
- * Betty Barclay
- * Gil Bret
- * Elvi Couture
- * Frankenwälder
- * Freya
- * Gardeur
- * Marcelle Griffon
- * Hucke/Ravens
- * Roberto Sarto
- * Seda Modell
- * Gerry Weber



van waay

mode - Zoetermeer
Dorpsstraat 89-91
Tel. 079-163167

Men's Fashion is our Profession

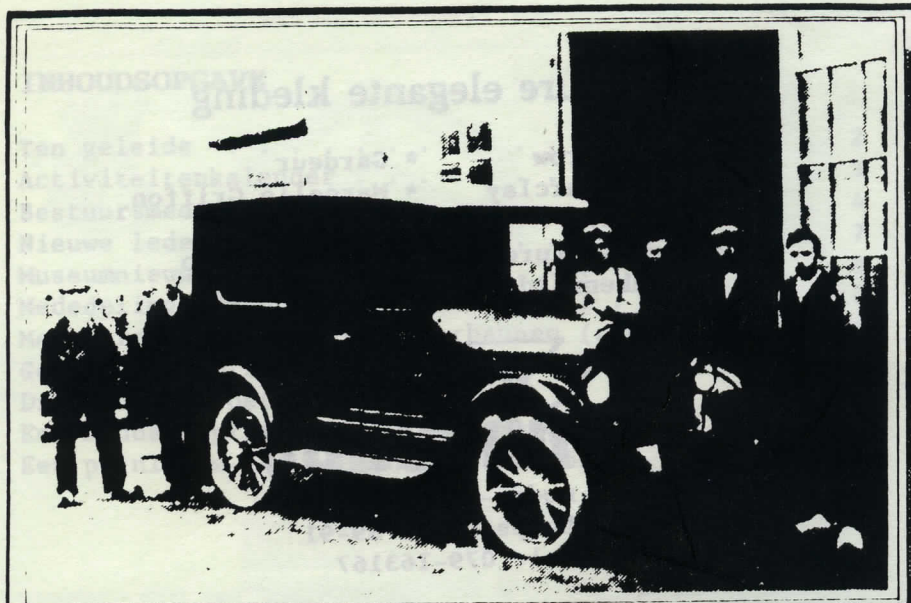


van waay

fashionhouse for men

Dorpsstraat 163a/b - Zoetermeer - Dorpcentrum
Telefoon: (079) 16.39.10

Ruime gratis parkeergelegenheid, direkt achter het
Fashionhouse, op de Pilatusdam
begin Eerste Stationsstraat.



Lamboo, in 1918 gestart als wagenmakerij.
De foto toont één van de eerste bestel-
wagens (boter, kaas & eieren) gebouwd op
Chevrolet -1921-

B.V. Carrosseriefabriek Joost Lamboo

Fokkerstraat 9 2722NH Zoetermeer Tel 079-316400 Telex 33241

